

עש"ם 6843/01

בפני: כבוד השופטת ד' ביניש

המערער: יפתח בן דוד

נ ג ד

המשיב: נציב שירות המדינה

ערעור על פסק דין בית הדין המשמעתי של עובדי המדינה מיום 6.6.01 בבד"מ 133/96 שניתן על ידי כבוד השופטים: עו"ד י' תלרז, עו"ד ר' לזין, ח' בחובר

בשם המערער: עו"ד עמוס האוזנר

בשם המשיב: עו"ד אורלי מור-אל

פסק-דין

1. המערער עובד באגף מס הכנסה מאז שנת 1988, והגיע עד לדרגת מפקח בכיר במשרדו של פקיד השומה גוש דן. ביום 12.12.96 הוגש כנגד המערער כתב תובענה בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה. על פי הנטען בכתב התובענה, בין המועדים 1.8.94 ועד 31.8.94 שלף המערער מידע ממאגרי המידע של מס הכנסה אודות נישומים שונים שלא במסגרת עבודתו ולצרכיו הפרטיים בלבד. בין היתר שלף המערער מידע אודות מכרים שלו, קרובי משפחתו, שכנים ליישוב שבו הוא מתגורר, ואף אודות דמויות ציבוריות כמו השר לשעבר משה שחל ובני משפחתו. על פי הנטען בכתב התובענה, במעשיו אלה פעל המערער בניגוד להוראות הסודיות הקבועות בפקודת מס הכנסה, הפר את הוראות סעיפים 8 ו-13(ה)(2) לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו, הפר את הוראות פסקה 42.521 לתקש"יר ואף פעל בניגוד להודעת נש"מ מז/81 פרק ט' מיום 28.6.87 סעיפים 9.02 ו-9.03. כן נטען כי מעשיו של המערער מהווים עבירות לפי סעיפים 17(2) ו-17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963 (להלן: חוק המשמעת). בתגובתו לפרטי התובענה, הודה המערער בעובדות של כל פרטי התובענה (עם הסתייגות קלה ביחס לאחד מפרטי

התובענה), אולם כפר באשמה, וגרס כי כל שליפות המידע שבהן הואשם היו קשורות לעבודתו ותפקידו. בתום פרשת התביעה, העלה המערער טענה של "אין להשיב לאשמה", אולם טענה זו נדחתה בידי בית הדין. כמו כן, במהלך הדיון בבית הדין התחלפו שניים מחברי הרכב בית הדין: בתום פרשת התביעה התחלף אב בית הדין, ולאחר מכן, לאחר הכרעת הדין ולפני שמיעת הראיות והטיעונים לאמצעי המשמעת, התחלפה אחת מחברות ההרכב.

בתום הליך ארוך, ניתנה ביום 18.4.2001 הכרעת הדין בעניינו של המערער, ובמסגרתה הורשע בעבירות שיוחסו לו בכתב התובענה. בהכרעת הדין, הדגיש בית הדין את החשיבות הרבה הטמונה בהגנת פרטיותו של אדם, וסקר את הוראות הדין המגילות על הפרטיות. בית הדין דחה את גרסת המערער ולפיה שליפות המידע נעשו בחלקן במסגרת תפקידו כ"נותן שירות לאזרח", ובחלקן נועדו כדי לבדוק חשדות שהתעוררו אצלו בנוגע להעלמות מס מצד אנשים שונים. בית הדין קבע ש"השירות" שניתן על ידי המערער נועד למעשה מקורבים בלבד - מכרים וחברים, ולכן לא נעשה במסגרת תפקידו. באשר לשליפות שנועדו כביכול לבדוק חשדות להעלמות מס, קבע בית הדין כי למעשה שליפות אלה נועדו אך כדי לספק את סקרנותו של המערער, ואם אכן התעוררו בליבו חשדות כלשהם היה עליו לפנות לגורמים המוסמכים במס הכנסה על מנת שיבחנו הם חשדות אלה. בית הדין קבע עוד, כי גם אם קיימת מחלוקת ביחס למידת חופש הפעולה הניתן למפקח מס, ראוי לתת עדיפות לגישת ההנהלה אשר קיבלה ביטוי מובהק בהוראות הביצוע של נציבות מס הכנסה. בגזר דינו, לאחר שנתן ביטוי לשיקולים לקולה ולחומרה, הטיל בית הדין על המערער את אמצעי המשמעת הבאים: נזיפה חמורה, הפקעת משכורת קובעת אחת והקפאת דרגה למשך שישה חודשים ממועד גזר הדין.

הערעור מופנה כנגד הכרעת הדין, ולחלופין כנגד גזר הדין.

2. בהודעת הערעור המפורטת, ובטיעונו בעל פה העלה בא-כוח המערער שורה ארוכה של טיעונים כנגד הכרעת הדין של בית הדין קמא. עיקר טענותיו נסובו סביב קביעתו של בית הדין כי מעשיו של המערער אינם יכולים להיחשב כמעשים שנעשו במסגרת מילוי תפקידו. עוד טען, כי בית הדין טעה משלא העניק את המשקל הראוי לעדות המערער ולעדות של מר ויטה, שהיה הממונה הישיר על המערער, והעדיף על פניה את גישתם של מר חבשוש ומר מערבי, שהיו עובדי יחידת הביקורת של מס הכנסה; לטענתו, השניים לא היו מעורים בנהלי העבודה של המפקחים, ולא עשו מעולם שימוש מעשי בשליפת מידע מן המאגרים הממוחשבים. לטענת בא-כוח המערער, בית הדין טעה משקיבל את גרסת התביעה, שנתמכה בעדותו של מר חבשוש, ולפיה אסור היה למערער לשלוף כל מידע מתיקים שאינם מצויים בטיפולו. בין היתר טען כי, מעדותו של מר ויטה

עולה כי מפקח רשאי לבדוק מקרים המעוררים את חשדו גם אם אינם במסגרת תכנית עבודתו, ובכל מקרה, המגבלות על שליפות אלה אינן ברורות וקיים תחום "אפור" רחב שבו רשאי המפקח להפעיל את שיקול דעתו. באשר לשליפת מידע לשם מסירתו לנישומים שונים, טען בא-כוח המערער, כי טעה בית הדין משקיבל את עמדת התביעה ולפיה אסור למפקח מס למסור כל מידע ובכלל זה מידע העוסק בנישום עצמו, אם מדובר בנישום שאינו מצוי בטיפולו של המפקח. עוד טען בא-כוח המערער, כי בית הדין טעה משנמנע מלנתח באופן יסודי את מעשיו של המערער והסתפק בהעדפה גורפת של "גישת" העדים חבשוש ומערבי על פני "גישת" המערער, והממונה הישיר שלו. כן טען, כי היה על בית הדין לבחון האם מעשיו של המערער נעשו "לצרכי הפרטיים בלבד" ו"שלא כדין", ולא היה די בבחינת השאלה: האם המעשה נעשה במסגרת מילוי תפקידו. באשר לאמצעי המשמעת, טען בא-כוח המערער, כי יש מקום להקל באמצעי המשמעת שהוטלו על המערער נוכח התמשכות ההליכים בעניינו, שבעטיים סבל מהקפאת דרגה במשך כארבע שנים, מעבר לחצי שנת ההקפאה שהוטלה עליו בגזר הדין. כן טען, כי נוכח העובדה שהמערער קיבל כבר בגין מעשיו נזיפה מנהלית, לא היה מקום להטיל עליו אמצעי משמעת נוספים. בנוסף לכל האמור, טען בא-כוח המערער, כי ההליך בעניינו היה פגום, משהוחלפו שניים מחברי ההרכב שדן בעניינו מבלי שניתנה לו הזדמנות להשמיע טענותיו בעניין זה.

בתשובתה בעל-פה לערעור, טענה באת-כוח המדינה, כי אין מקום להתערבות של בית המשפט בהכרעתו של בית הדין הן לעניין ההרשעה והן לעניין אמצעי המשמעת. היא הצביעה על הפרטים העובדתיים מהם עולה שבכל שליפות המידע פעל המערער לטובת אינטרסים פרטיים שלו ושל מקורבים ללא כל קשר לתפקידו. לטענתה, התנהגותו של המערער פסולה וחמורה, ודי בבחינת הודאתו של המערער עצמו בחקירתו כדי להיווכח בכך. עוד טענה, כי מעשיו של המערער עומדים בניגוד לנהלים מפורשים המופצים בנציבות מס ההכנסה, וכי אף מעדותו של מר ויטה, שעליה מבסס המערער את עיקר טיעונו, לא ניתן ללמוד כי מעשיו של המערער היו מותרים. ביחס לאמצעי המשמעת שהוטלו על המערער, טענה באת כוח המדינה, כי אמצעי המשמעת נותנים ביטוי לכלל השיקולים לקולה ולחומרה, ובכלל זה להקפאת דרגתו של המערער בעת התמשכות ההליך.

דין

3. לאחר שעיינתי בטענות הצדדים בכתב ובעל-פה הגעתי לכלל מסקנה, כי דין הערעור להידחות. למעשה, אין מחלוקת בין הצדדים ביחס לעובדות הבסיסיות העומדות ביסוד הרשעתו של המערער. המערער עצמו מודה כמעט בכל העובדות המופיעות בכתב התובענה, וטענתו העיקרית היא כי שליפות המידע האמורות

נעשו במסגרת מילוי תפקידו, אם לא במישרין, הרי במובן הרחב. מהטעמים שיפורטו להלן דינה של טענה זו להדחות.

הרקע הנורמטיבי

4. ההישגים הטכנולוגיים של העידן המודרני הביאו עימם כתוצאת לואי אפשרויות נרחבות לפגיעה בפרטיות. מאגרי המידע המצויים בידי הרשויות בכלל ובידי מס הכנסה בפרט, נותנים בידי עובדי הציבור הנגישים אליהם, יכולת ועוצמה לאסוף מידע רב על כל אדם מהציבור בישראל בכל היבט מתחומי חיו. חזונו האפוקליפטי של ג'ורג' אורוול בדבר "האח הגדול", עלול על נקלה להפוך למציאות חיים אם לא יושמו הגבולות לנגישות למאגרים ולשימוש בהם מעבר למטרה המוגבלת שלשמה ניתנה הסמכות למופקדים על מאגרי המידע. מטבע הדברים, מפקח מס הכנסה נחשף במסגרת תפקידו למידע הרב המצוי בידי רשויות המס אודות אזרחי המדינה, ובמיוחד במאגרים הממוחשבים של נציבות מס הכנסה. על מנת לוודא שמידע זה ישמש את עובדי מס הכנסה אך ורק לצורך ביצוע התפקיד המוטל עליהם, כפופים עובדי מס הכנסה לשורה ארוכה של הוראות חוק והנחיות מינהליות המגבילות את השימוש במידע שהם נגישים לו. חלק מן ההוראות האמורות נועדו למנוע מסירה של מידע המצוי בידי מס הכנסה לגורמים חיצוניים, וחלקן נועדו למנוע שימוש במידע בידי עובדי מס הכנסה שלא לצורך ביצוע תפקידם, גם כאשר המידע עצמו נמסר לאנשים מורשים. הוראות אלה כוללות בין היתר, את סעיפים 231-235 לפקודת מס הכנסה, האוסרים על מסירת מידע לגורמים שאינם מוסמכים לכך, ואף קובעים עבירה שבצידה עונש מאסר, ביחס למי שמוסר מידע הנוגע להכנסתו של אדם למי שלא הורשה לכך. ההוראה הראשית לעניין זה קבועה בסעיף 231(א) לפקודת מס הכנסה הקובע לאמור:

231. חובת סודיות א. הממלא תפקיד רשמי בביצוע הפקודה, או המועסק בביצועה, חייב לראות כל תעודה, ידיעה, דו"ח, רשימת שומה או העתק מהם, והם מתייחסים להכנסתו של אדם או לפרט שבהכנסתו, כדבר שבסוד ושבהימנות אישית ולנהוג בהם על דרך זו.

עובדי מס הכנסה, גם כפופים להנחיות מינהליות שונות, דוגמת הוראת הביצוע משנת 1992 - 50/92 (ת/4) שריכזה הנחיות הנוגעות לאבטחת המידע במס הכנסה, ודוגמת הוראת סעיף 42.521 לתקש"ר, האוסרת על כל עובד מדינה למסור מידע שהגיע אליו במסגרת תפקידו. הוראות נוספות ומשלימות, מצויות בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981. הוראות אלה מגדירות את השימוש המותר במאגרי מידע ובכלל זה, מאגרי המידע

המצויים בידי מס הכנסה. בין ההוראות בחוק, קיימות שתיים הרלוונטיות לענייננו. הוראת סעיף 8(ב) הקובעת לאמור:

8. רישום מאגר (ב) לא ישתמש אדם במידע שבמאגר מידע מידע, והשימוש בו החייב ברישום לפי סעיף זה, אלא למטרה שלשמה הוקם המאגר.

(הדגשה הוספה)

והוראת סעיף 13(ה)2) שנועדה לשמור על סודיות מאגרי המידע במס הכנסה, וקובעת כי הכלל הרחב המעניק לכל אדם זכות עיון במידע שעליו, המצוי במאגרי מידע, אינו חל על מאגרי מידע של רשויות המס (וכן השוו: פרק 66 לתקשי"ר העוסק בכללים הנוגעים לשימוש במאגרי מידע ממוחשבים המכילים מידע על עובדים בשירות המדינה).

ההוראות האמורות נועדו, כאמור, להגביל ולהסדיר את השימוש במידע המצוי במאגרי מידע בכלל ובמאגרי מס הכנסה בפרט. בבסיס ההסדר החוקי בעניין זה עומדות שלוש מטרות עיקריות: האחת, עידוד נישומים למסור דיווחי אמת על הכנסתם מתוך ביטחון מלא, כי מידע זה ישמר בסודיות בידי עובדי מס הכנסה ולא ימסר לצדדים שלישיים. השנייה, שמירה על חיסיון מקורות המידע של רשויות המס, כדי שניתן יהיה לגבות מס אמת מן הציבור. המטרה השלישית, שאינה נופלת בחשיבותה, היא השמירה על פרטיותו של אדם, ומניעת שימוש לרעה במידע המצוי בידי מס הכנסה. שתי המטרות הראשונות הן מוסדיות באופיין, בהיותן קשורות לשיפור יכולתן של רשויות המס לגבות מיסים מן הציבור. המטרה השלישית נובעת מהחשיבות הניתנת במשפטנו לזכות לפרטיות, שהיא זכות יסוד חוקתית המעוגנת בסעיף 7 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (ראו: בג"ץ 2481/93 דיין נ' מפקד מחוז ירושלים, פ"ד מח(2) 456, 472-470). מטרה זו עומדת בבסיס ההוראות המופיעות בסימן א' לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, המסדירות את הרישום והשימוש במאגרי מידע. על רקע שלוש המטרות האמורות יש לראות את ההוראות השונות שהוזכרו, האוסרות על מסירת כל מידע המצוי בידי רשויות המס לגורמים חיצוניים, אוסרות אף על שימוש שלא כדין במידע שבידי רשויות המס, ומגבילות את השימוש בו. מהטעמים שהוזכרו החשיבות בהקפדה על מילוי הוראות אלה מקבלת משנה תוקף בעידן שבו אנו מצויים, כאשר מפקח מס הכנסה דוגמת המערער, בעל נגישות למאגרים הממוחשבים, יכול לשלוף מידע רב הנוגע לכל אדם, ואף לעשות בו שימוש פסול.

המקרה הנדון

5. בענייננו, ניתן לחלק את סוגי שליפות המידע שבוצעו בידי המערער לשלוש קבוצות שונות: הקבוצה הראשונה, עניינה, שליפות מידע הנוגעות לקרובי משפחה ומכרים של המערער, שנמסרו לידי הקרובים או המכרים, מה שמכונה בפי המערער "מתן שירות לציבור הרחב". חלק ממידע זה כלל לא נמסר לקרובים, ואף לטענת המערער, מידע זה נשלף מתוך סקרנות - סעיפים 3(א), 3(ב), 3(ג), 3(ד), 4, 6, 7, 10 לכתב התובענה. הקבוצה השנייה, שליפות מידע שבהן שלף המערער מידע אודות אנשים שונים, ביניהם תושבי היישוב שבו הוא גר, וזאת לטענת המערער, במטרה לבחון "חשדות להעלמות מס" - סעיפים 3(ה), 5, 9 לכתב התובענה. הקבוצה השלישית, המידע שנגע למשפחתו של השר לשעבר משה שחל ושלטענת המערער שליפתו נעשתה במסגרת חקירת השותף של בן השר - עו"ד עופר שחל - סעיף 8 לכתב התובענה. כפי שקבע בית הדין קמא, וכפי שעולה מחומר הראיות שלפניי, כל שליפות המידע שנעשו בידי המערער נעשו שלא כדין, שלא במסגרת תפקידו, ולצרכים פרטיים. מסקנה זו עולה בבירור הן מן ההוראות החקוקות וההנחיות המינהליות הנוגעות לעניין הנדון, והן מן העדויות השונות שנשמעו בבית הדין, ובכלל זה העדות שעליה מסתמך המערער בערעורו, קרי: עדותו של מר ויטה.

באשר לקבוצה הראשונה, שליפות הנוגעות לקרובי משפחתו של המערער ולמכריו. לטענת המערער, שליפות אלה בוצעו כחלק מן "השירות הטוב המוענק לאזרח", ונגעו למידע המותר במסירה - מידע שמקורו בנישום עצמו. אין בידי לקבל את טענותיו של המערער הנוגעות לשליפות אלה. ראשית, המערער עצמו מודה כי תוך כדי שליפות שנעשו כ"שירות לאזרח", הוא "דפדף" ובחן מתוך סקרנות מידע נוסף העוסק בבני משפחתו של הנישום שעבורם שלף את המידע. שליפות אלה נעשו במובהק, ועל-פי הודאתו של המערער עצמו, תוך חריגה מתפקידו, וכדי למלא את סקרנותו האישית; כך למשל: שליפה שנועדה לברר האם ידידתו איריס עמיר נסעה לחו"ל. אולם, מעבר לכך, גם שליפות המידע שכביכול נועדו לספק מידע לקרוביו ומכריו של המערער, נעשו שלא כדין ושלא במסגרת תפקידו, שהרי, כאמור, המידע המצוי במאגרי מס הכנסה הוא מידע סודי, והמערער לא היה רשאי למסור אותו לגורמים שאינם מוסמכים לכך. אין לקבל את טענת המערער, כי מסירת המידע על ידו הייתה כדין נוכח הוראת סעיף 6.2 להוראת ביצוע 50/92 (ת/4) הקובעת: "מסמך אשר מקורו בנישום עצמו ניתן לגלותו לנישום". הוראה זו, מטבע הדברים, עוסקת במסירת מידע על ידי פקיד השומה **המטפל בתיק** (ראו לעניין זה: עדותו של מר ויטה בעמ' 35 לפרוטוקול), ומוגבלת למידע **שמקורו בנישום עצמו**, זאת נוכח סעיף 6.3 להוראת הביצוע הנ"ל שבו נאמר במפורש כי מסירת מידע המצוי בתיק הנישום שמקורו **אינו** בנישום עצמו, אסורה בהחלט. אם מסירת מידע ביחס לכל נישום שאינו באחריותו של המפקח אסורה, הרי בבחינת קל וחומר, מסירת מידע בידי מפקח מס הכנסה הנוגע **לבן משפחה** או **למכר** שלו, בין אם

מדובר במידע שנמסר על ידי הנישום ובין אם לאו, אסורה לחלוטין (עדות ויטה בעמ' 34 לפרוטוקול הנ"ל). מסירת מידע ל"מקורבים" מעלה חשש כבד לניגוד עניינים מצדו של מפקח המס. בכל הנוגע לקרובים ומקורבים מנוע עובד הציבור מלטפל בעניינם טיפול מקצועי, גם כאשר מתחייב טיפול כזה; בכל מקרה, עקב הקירבה, קיים חשש טבוע כי המפקח יתפתה למסור גם מידע שמקורו אינו בנישום עצמו ובכך יפר את הוראת הסודיות החלה עליו (השוו: בג"צ 4360/94 תייסיר טאטור נ' שר המשטרה, פ"ד נ(2) 560, עמ' 567-568). מסירת מידע לבני משפחה ומכרים אינה יכולה להיחשב כ"מתן שירות לציבור" והיא מהווה הפרה של חובת הנאמנות הנדרשת מעובד מדינה בכלל וממפקח מס הכנסה בפרט. אשר על כן, כל שליפות המידע המשתייכות לקבוצה הראשונה, נעשו שלא במסגרת תפקידו של המערער, בניגוד להוראות הדין האוסרות על שליפות החורגות ממסגרת התפקיד, ונועדו לשימוש פרטי - כדי לספק את סקרנותו של המערער או של קרוביו ומכריו.

הקבוצה השנייה של שליפות המידע, עניינה, שליפות שאף הן נגעו לנישומים שאינם באחריותו של המערער ושלטענתו נעשו במסגרת תפקידו, במטרה "לאתר העלמות מס". אין לקבל את טענותיו של המערער ביחס לשליפות אלה. בהוראות הרלוונטיות הקבועות בסעיף 4 להוראת ביצוע 12/93 (ת/24) נאמר במפורש כי כאשר מפקח מס מגלה חשד להעלמת מס, עליו להעביר את חשדותיו לפקיד השומה אשר יעביר את החומר לרפרנט לענייני חקירות. אין המפקח רשאי לעסוק ב"מסע דיג" על דעת עצמו, שבמסגרתו הוא מחטט ברשומות המידע של אנשים שונים, שאינם באחריותו, תוך פגיעה חמורה בפרטיותם, וזאת מתוך סקרנות גרידא. הן אופי הבדיקה שבוצעה בידי המערער במקרים המוזכרים בתובענה, והן האנשים שנבחרו על ידו כנשוא בדיקה זו, מוכיחים כי השליפות האמורות אינן יכולות להיחשב כחלק ממילוי תפקידו של המערער, והן מהוות חריגה ברורה ממסגרת זו. במקרה אחד, שלף המערער מידע הנוגע למשפחתה של צעירה שהכיר (סעיף 5 לכתב התובענה), מבלי לספק שום הסבר הגיוני להתערורת חשד להעלמת מס מצד משפחתה, וכל שציין הוא שהצעירה סיפרה לו אודות הוריה ועיסוקיהם. נוכח האמור, ברור כי הבדיקה נבעה מתוך סקרנות גרידא, וזו הייתה גם עמדתו של מר ויטה בעדותו (עמ' 37 לפרוטוקול). במקרה אחר, שפורט בסעיף 9 לכתב התובענה, התעוררו בלב המערער "חשדות" ביחס לנישום נדב בן אהרון המתגורר בשכנות לו. גם כאן בניגוד להוראות לא העביר המערער את חשדותיו לגורמים הרלוונטיים ואף לא הסתפק בבחינת הנישום ובת זוגו (עמ' 38 לפרוטוקול) אלא בדק לא פחות מאשר עשרה בני משפחה. קשה מאוד לראות באופי השליפות שביצע המערער משום בדיקה שטחית הנדרשת בטרם העברת המידע לגורמי החקירה. אשר על כן, מן האמור עולה כי גם שליפות המידע המשתייכות לקבוצה השנייה נעשו על ידי המערער, שלא כדין, תוך שימוש לרעה במאגרים הממוחשבים שעמדו לרשותו, ותוך פגיעה בפרטיותם של אנשים שונים שאותם הכיר.

גם הקבוצה השלישית של שליפות, שכוללת את השליפות הנוגעות למשפחתו של השר לשעבר משה שחל, אינן יכולות להיחשב כחלק ממילוי תפקידו של המערער. אמנם, בניגוד לכל המקרים שצוינו לעיל, השליפות הללו היו קשורות מלכתחילה בבדיקה לגיטימית שבוצעה במסגרת תפקידו של המערער, אולם גם במקרה זה, במהלך הבדיקה חרג המערער ממסגרת התפקיד ובדק בדיקות שלא היו נדרשות לשם מילוי תפקידו. אכן, כפי שעלה מן העדויות שנשמעו בבית הדין קמא, ניתן היה במסגרת בדיקה של מר איתן האזרחי, שתיקו היה מצוי באחריות המערער, לבדוק אף את שותפו עו"ד עופר שחל. ואולם, בדיקה זו לא הייתה צריכה להתרחב מעבר אליו, לבדיקת משפחת שחל בכללותה, והייתה צריכה להיעצר בבדיקת השותף, שכן בדיקת בני המשפחה מותרת רק כאשר מדובר בבני המשפחה של הנישום המצוי באחריותו של המפקח. גם במקרה זה, נטל לעצמו המערער סמכות מרחיבה החורגת ממסגרת תפקידו לשלוף מידע שאינו נחוץ לו ושעורר את סקרנותו.

אשר על כן, כל השליפות שנעשו בידי המערער, כמפורט בכתב התובענה, נעשו שלא במסגרת תפקידו. אדגיש בנקודה זו, כי אין לקבל את טענת המערער כי גם אם השליפות נעשו שלא לצורך התפקיד, לא הוכח כי הן נעשו "שלא כדין", ו"לצרכים פרטיים". נוכח ההוראות השונות אשר פורטו לעיל המגבילות את השימוש במידע המצוי במאגרי מידע ממוחשבים, שליפות מידע דוגמת אלה שנעשו על ידי המערער אינן רק בבחינת חריגה ממסגרת תפקידו אלא גם שליפות שאינן כדין, ולצרכים פרטיים. שליפות אלה נעשו בניגוד להוראות הדין החלות על המערער, ומשלא נועדו לשם מילוי תפקידו ממילא כל מטרתן הייתה לספק את סקרנותו הפרטית או לספק את סקרנותם של מקורביו, ועל כן, מדובר בצרכים פרטיים במובהק.

גם בטענותיו הנוספות של המערער ביחס ליסוד הנפשי הנדרש בעניינו, ולנטל ההוכחה הנדרש בהליך המשמעותי, לא מצאתי כי עלה בידו להצביע על פסול שנפל בהכרעת הדין. שוכנעתי כי בנסיבות העניין הוכחו המעשים המיוחסים למערער ברמה הנדרשת להוכחת יסודותיה של עבירה פלילית. אין ספק שהמערער פעל מתוך מודעות מלאה לנסיבות העניין ולטיב המעשים שבהם הורשע, וזאת למרות שלכאורה, ניתן היה להרשיעו גם אם התקיים בו יסוד נפשי של רשלנות בלבד, קרי: כאשר עובד מדינה סביר יכול היה להיות מודע לטיב המעשים שבהם מדובר (ראו לעניין זה: עש"מ 5550/98 יעקב גל-אור נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(1) 326). באשר לנטל ההוכחה, בית הדין שוכנע שהתביעה עמדה בנטל ההוכחה הנדרש לשם הרשעה, ואין כל סיבה להתערב במסקנתו זו.

הערעור על הכרעת הדין נדחה.

הערעור על אמצעי המשמעת שהוטלו

6. הערעור מופנה גם כנגד חומרת אמצעי המשמעת שנגזרו על המערער. לטענתו, אמצעים אלה חמורים יתר על המידה, ואינם מבטאים את השיקולים לקולה החלים בעניינו, וכמו כן, אינם משקפים את העובדה, כי המערער כבר נענש בהקפאת דרגתו במשך ארבע השנים שבהן נמשך ההליך בעניינו, ובנזיפה מנהלית שנזף על ידי נציב מס הכנסה.

מגזר דינו של בית הדין קמא עולה, כי היה מודע לכך שדרגתו של המערער הוקפאה במהלך ניהול ההליכים נגדו, ונתן לכך משקל בעת גזירת הדין בעניינו; כן התחשב בתרומתו של המערער למקום עבודתו, בחלוף הזמן מאז ביצוע המעשים ואף למודעות הפחותה לנושא של הגנת הפרטיות והסודיות בתקופה הרלוונטית בעבר. מנגד, נתן דעתו גם לחומרת המעשים, לחשיבות השמירה על חיסיון המידע המצוי במאגרי מס הכנסה, ולמעמדו של עובד המדינה כנאמן הציבור. אלמלא אותן נסיבות לקולה היתה חומרת מעשיו של המערער מחייבת נקיטה באמצעים חמורים יותר. גם הטענה שהתנהגות המערער היתה מקובלת על מפקחי מס הכנסה בבחינת "נורמה מהשטח" אין בה כדי להועיל. נוכח הקלות הבלתי נסבלת שבה ניתן לבצע את העבירות האמורות והצורך להרתיע עובדי מדינה כדי שלא יתפתו לעשות שימוש לרעה במאגרי המידע, מן הראוי להחמיר במידה ניכרת עם עובדי ציבור המנצלים לרעה את משרתם בדרך זו. הטענה הנוספת של בא-כוח המערער, כי היה על בית הדין להסתפק בנזיפה מנהלית שקיבל מרשו, אף היא אינה יכולה לעמוד. נזכיר לעניין זה כי על פי הוראת סעיף 31 לחוק המשמעת, אין נזיפה מנהלית בגדר אמצעי משמעת לעניין העמדה לדין משמעת. מהטעמים שפורטו אין לומר כי אמצעי המשמעת שהוטלו על המערער, מחייבים התערבות לקולה. אשר על כן, הערעור על גזר הדין נדחה.

בשולי הדברים אני רואה להעיר כי ההליכים בבית הדין בפרשה זו התמשכו תקופה בלתי סבירה. התמשכות ההליכים, שאף הביאה לצורך להחליף שניים מחברי ההרכב במהלך הדיונים בעניינו של המערער, הינה תופעה בלתי רצויה שיש לעשות הכל כדי למנוע אותה. חשוב להקפיד ככל האפשר כי אותו הרכב ידון בעניינו של נאשם במשך ההליך כולו. עם זאת במקרה דנן, נוכח העדרה של מחלוקת אמיתית ביחס לעובדות ובהתחשב בכך שהכרעת הדין עוסקת במתן פרשנות להוראות והנחיות שתועדו במסמכים, החלפת חברי ההרכב לא פגעה במערער, ולא נגרם לו עיוות דין.

אשר על כן הערעור על שני חלקיו נדחה.

ניתן היום, י"ט בטבת תשס"ב (3.1.02).

שׁוֹפֵט ת

העתק מתאים למקור N01.01068430

נוסח זה כפוף לשינויי עריכה וניסוח.

שמריהו כהן - מזכיר ראשי

ח/כ

בבית המשפט העליון פועל מרכז מידע, טל' 02-6750444

בית המשפט פתוח להערות והצעות: pniof@supreme.court.gov.il

לבתי המשפט אתר באינטרנט: www.court.gov.il